

Onlangs gelezen: "Het Europese bosbeheer is snel aan het veranderen van een houtproductiegericht beheer naar een natuur-georiënteerd beheer. Dit zal grote gevolgen hebben voor de lange termijn ontwikkeling van het bos, de natuurwaarden en de houtproductie."

Dat stond in het Wb van 29 april j.l., met de mededeling dat de auteur van dit bericht, het IBN/DLO, samen met het European Forest Institute studies verricht naar 'de ontwikkeling van het Europese bos onder deze beheerveranderingen.'

Van houtproductiegericht naar natuurgericht beheer, op Europese schaal, volop aan de gang in een rap tempo. Dat klinkt erg ingrijpend, en dus onmogelijk los te zien van een drastische ontwikkeling in de bospolitiek. Want die heeft via wetten en subsidie-stelsels een belangrijke sturende invloed op het bosbeheer. Maar dan had een onderzoek naar de gevolgen natuurlijk al veel eerder moeten plaats hebben, het beleid had er op moeten zijn gebaseerd! Kennelijk was de politieke druk te groot om daarop te wachten. Met spoed het roer om en dan maar zien waar het schip strandt. Zo gaat het vaker in de politiek, of het nu om varkens of

Ongewenste antithese

om bomen gaat. Wat niet uitsluit dat het beoogde onderzoek alsnog zeer zinvol en zeer nodig blijft. Dus een grootschalig onderzoek. Maar dan graag wél met een goede definiëring van begrippen en uitgangspunten. Enige kennis van de bosgeschiedenis kan dan nooit kwaad. Een column is niet geschikt om hierop uitgebreid in te gaan. Wel een paar voorbeelden:

In 1931 publiceerde de Duitse professor Dengler zijn beroemde leerboek "Waldbau auf oekologischen Grundlage", een boek dat grote invloed heeft gehad op de bosbouw in Midden- en West-Europa. Een boek dat (aldus de bewerkers in 1971, Bonneman en Röhrig) zich bezighoudt met de bosbehandeling 'gefundeerd op een brede, natuurwetenschappelijke, overwegend ecologische grondslag'. Die ecologische grondslag, met duurzaamheid als essentieel doel, werd in die tijd ook het 'Leitmotiv' van vele Europese bosbouwers, met in Nederland als belangrijke vertegenwoordiger de Wageningse hoogleraar Jager Gerlings. Diens opvolger, professor Houtzagers, publiceerde in 1956 zijn standaardwerk 'Houtteelt der gematigde luchtstreek'. Bosteelt mocht toen nog houtteelt heten. Men zou nu zeggen: kennelijk was bosbouw houtproductiegericht. Maar Houtzagers schreef in zijn voorwoord over *twéé* motto's: De mens als 'heerser over de natuur' (een uitdrukking die past bij de calvinist die Houtzagers was) en, ten tweede, de noodzakelijkheid bij alle te nemen maatregelen 'de natuur als leidsvrouw' te nemen. Een belangrijk deel van zijn boek is dan ook gewijd aan de bostypologie, kort geformuleerd als planten(bos)sociologie in combi-

natie met kennis van de groei-plaatsproductiviteit. Een essentiële plaats voor de natuur, voor de ecologie. Lang geleden.

De antithese tussen natuur en houtproductie werd pas later gecreëerd. Vaak vloeit zij voort uit de overtuiging dat menselijk ingrijpen in de natuur slecht is, vaak ook uit een gebrek aan kennis van een wetenschappelijk gefundeerde, door mensen gestuurde bosontwikkeling, rekening houdend met wat de groei-plaats toestaat. Het is een *gemaakte* antithese, die de geschiedenis van het West- en Midden-Europees bosbeheer negeert.... Een antithese die rooibouw in bossen, zonder twijfel een realiteit in het veel verdere Europese verleden en in bepaalde delen van de wereld nu nog actueel, grof generaliseert. Enfin, nu krijgt dan de natuur (wat men daaronder dan ook moge verstaan) het primaat in het bosbeheer. En onze regering toont hoe je dat dan doet. Een drastische teruggang van de houtoogst in bijna een kwart van het Nederlandse bos en in een derde van de staatsbossen, alle met het 'accent natuur', en toch maar volhouden dat de dekking van de houtbehoefte van onze samenleving uit eigen bossen meer dan verdrievoudigd wordt. En gaat het bos dan voor de samenleving beter functioneren? Of zijn we wellicht bezig met een onverantwoorde simplificatie van iets dat knap ingewikkeld is, namelijk het wetenschappelijk, technisch, economisch en maatschappelijk verantwoord beheren van bos? Toch wel goed, dat onderzoek van EFI en IBN.